

EUROPEAN
HERITAGE
DAYS 2001

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ
ΗΜΕΡΕΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ 2001

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ευρώπη, μια κοινή κληρονομιά

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ Τηλ. 0410 218841, 208779

Μια μέρα στο Μπεζεστένι

Με την οικονομική υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού
και με την ευγενική Χορηγία από τα **ΕΝΩΜΕΝΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ**

Διοργάνωση:
7η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Θεατρικό δράμα για παιδιά 9-12 ετών
Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου 2001, ώρα 11 π.μ.

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΜΠΕΖΕΣΤΕΝΙ

Κείμενα εντύπου:
Λίνα Μουσιώνη, Επιμελή-
τρια Λαογραφικού Ιστορι-
κού Μουσείου Λάρισας

Κείμενα θεατρικού δρώ-
μενου:
Κωνσταντίνα Κόντσα,
Επιμελήτρια Λαογραφικού
Ιστορικού Μουσείου
Λάρισας

Φωτογράφιση:
Θάνος Ευθυμιόπουλος

Μια μέρα στο μπεζεστένι

Η πόλη ξυπνούσε σιγά σιγά με την πρωινή δροσιά που έφερνε το ποτάμι. Άρχισαν να ακούγονται τα πρώτα τριξίματα από τους τροχούς των κάρων, τα αρχά πεταλίσματα των αλόχων και τα πρωινά, αχουροξυπνημένα καλημερίσματα. Η Ζάιντα ήταν ακόμη ξαπλωμένη στο μεγάλο ντιβάνι. - "Σήμερα είναι σπουδαία μέρα", σκέφτεται. Θα είχε βέβαια περισσότερο κέφι αν δεν έτρωχε τις χθεσινές ξυλιές από τη μαμά της. Αλλά δεν βαριέσαι, άξιζε τον κόπο. Στο κάτω κάτω, απλώς μοιράστηκε τα αγαθά του Αλλάχ - το ταγί με το χαλβά - με τη φιλενάδα της, τη Διαμαντίνα, που μένει στη χριστιανική συνοικία,

κοντά στο **μπεζεστένι**.

Η Διαμαντίνα, λοιπόν, η χριστιανούλα, είναι υπεύθυνη για τη μεγάλη σημερινή ταραχή και αναστάτωση της Ζάιντα. Κάθε μέρα της διηγείται και μια ιστορία για το μπεζεστένι. Άλλοτε για μάχους φοβερούς, άλλοτε για κρυμμένους θησαυρούς, άλλοτε για φυλακισμένους που ήλιος δεν τους βλέπει... Η Ζάιντα πάλι ισχυρίζεται πως το μεγάλο πέ-

τρινο κτίριο είναι ένα χάνι, ένα πανδοχείο, ένα λουτρό... Κάτι φιλήσυχο, τέλος πάντων! Και ενώ αγαπιούνται, στο τέλος καυχαδίζουν για να βρει καθεμιά το δίκιο της!

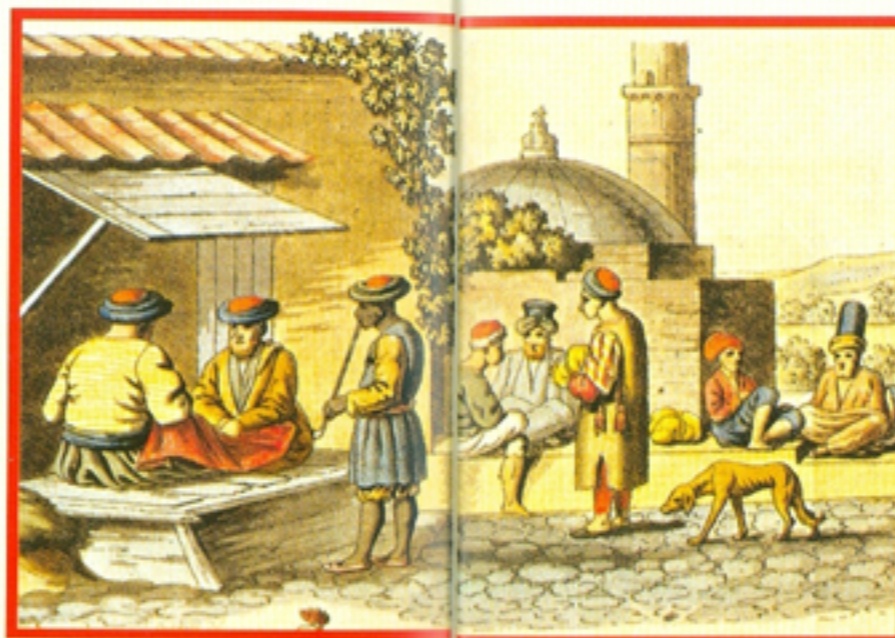
Σήμερα, λοιπόν, θα μπουν στο περίεργο κτίριο για να το εξερευνήσουν, να ανακαλύψουν τι υπάρχει πίσω

από τον τοίχο, τι σκεπάζουν οι έξι μολυβωμένοι τρούλοι του, τι αμπαρώνουν οι μεγάλες σιδερένιες πόρτες του. Δεν είναι σίγουρα μέρος για παιδιά ούτε και για νεαρές δεσποινίδες. Ωστόσο τα δύο κορίτσια αποφάσισαν να **μάθουν!** Αλίμονο, βέβαια, αν τους ανακαλύψουν οι μανάδες τους. Και οι μανάδες, είτε ελληνίδες είτε τουρκάλες, έχουν βαρύ χέρι. Με τις σκέυεις αυτές, η Ζάιντα σηκώθηκε ακροπατώντας, φόρεσε το σαλ-

βαράκι της, έριξε μια ματιά τριχύρω και, χρήχορα, έτρεξε έξω, στο στενό χωματένιο δρομάκι.

Η Διαμαντίνα περίμενε τη φίλη της καθισμένη σε ένα μεγάλο λιθάρι. Εκεί κοντά έχει πολλά τέτοια, άλλοτε καθίσματα ενός αρχαίου θεάτρου. Το 'σκασε και κείνη από το σπίτι και η καρδιά της χτυπάει δυνατά. Γεμάτες αγωνία, περιέργεια και με μπόλικο ενθουσιασμό για την παράτολμη πράξη τους, τα δύο κορίτσια άρχισαν να ανεβαίνουν στο λοφράκι.

- «Είμαι σίγουρη. Εκεί μέσα κλείνονται μάχοι απ' τα βράθη της Ανατολής και κάνουν μάχια τρομερά. Το βλέπεις; Μοιάζει με κάστρο. Το βράδυ που αμπαρώνουν τις πόρτες, αλίμονο σε όποιον ξεχელαστεί και μείνει μέσα! Τον κλείνουν σε μία σκοτεινή φυλακή -να σου

δείξω αν θέλεις την πόρτα της-, απ' όπου δεν βγαίνει ποτέ πια».

- «Σώπα, καμένη Διαμαντίνα! Εχώ σου λέω ότι το μόνο τρομερό που υπάρχει εκεί μέσα είναι ο Μουσταφάς ο Πασβάντης, ο καλόκαρδος μπαρμπούλης της φίλης μου της Γιασμίνας. Είναι βέβαια, λίγο παραπάνω ψηλός και... χονδρούλης αλλά στην πραγματικότητα, είναι ένας καλόβολος γίγαντας. Να δεις τι σερμπέτια μάς κερνάει!»

- Όμως η Διαμαντίνα επιμένει. «Είδες, το λες και μόνη σου ΓΙΓΑΝΤΑΣ. Και έχει και άλλους εκεί μέσα. Μια φορά μάλιστα άκουσα φοβερές φωνές. Παναχίτσα μου, θα λιώνανε κανένα χριστιανό με τις πατουσάρες τους. Ζαϊντούλα μου, ο Θεός να μάς φυλάει, άντε και ο Αλλάχ μαζί, να μην πέσουμε ποτέ στα χέρια τους.»

- Η Ζάιντα χελά με την καρδιά της. «Μπρε Διαμαντούλα, τι είναι αυτά που λες; Ο Ντελής θα ήταν που προσέχει να μην γίνονται κλεμιές, κοροϊδίες και αδικίες. Εεε, θα έδωσε καμία δυνατή σε κανέναν παλιοκλέφτη...».

Επιμένοντας κάθε μια στο δικό της, ανέβαιναν χορηγά. Καθώς πλησίαζαν το μπεζεστένι, έβλεπαν πραγματευτές να απλώνουν τιςπραμάτειες τους με προσοχή και τάξη. Τα χάλκινα μπρίκια κοκκίνιζαν σαν φωτίτσες

στο πρωινό φως και πιο κάτω τα σταμνιά, μικρά και μεγάλα στη σειρά, σωστά στρατιωτάκια, περίμεναν αγοραστής. Εκεί κοντά, ένας καμηλιέρης πάλευε, μάταια, να ση-

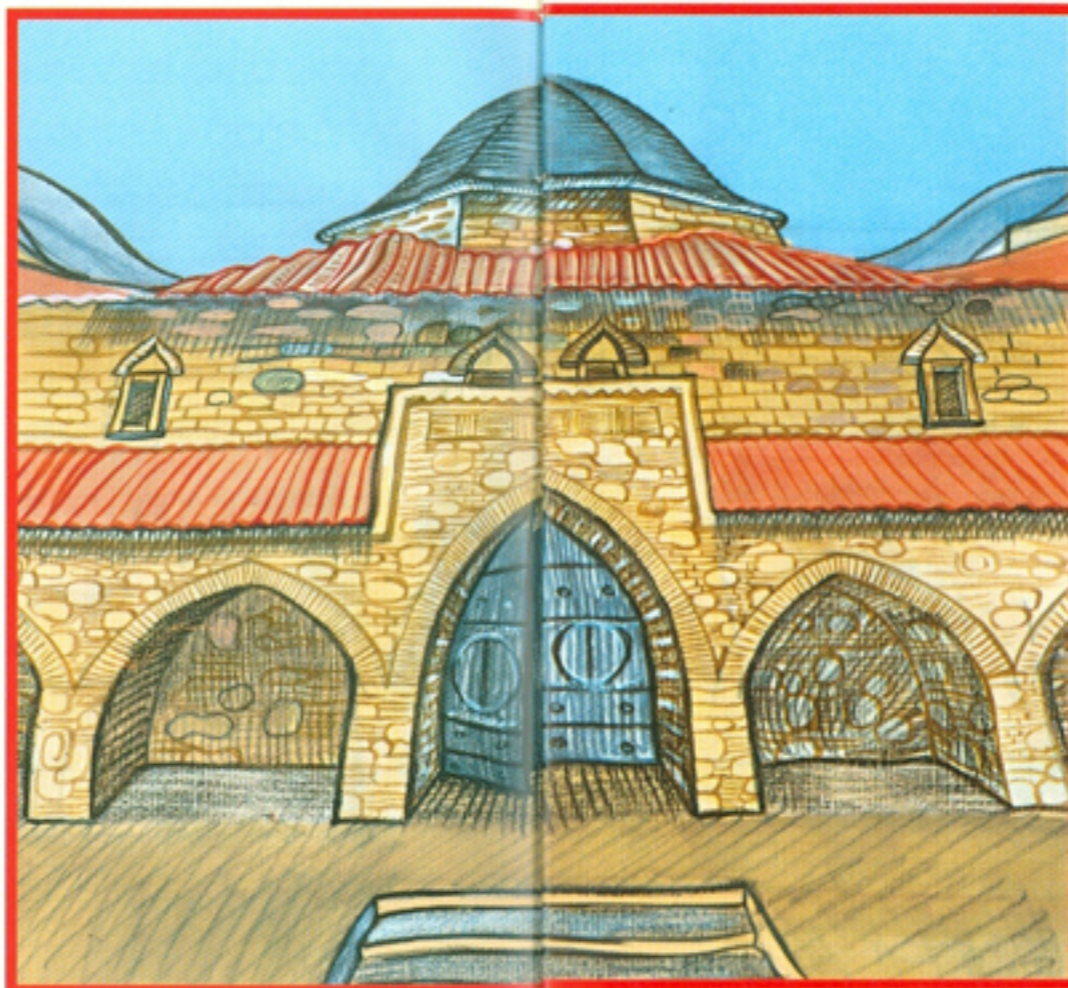
κώσει την τεμπέλα καμήλα του. Έβαλαν τα χέλια, που, όμως, σταμάτησαν απότομα, μόλις αντίκρισαν το αχριεμένο βλέμμα του ιδιοκτήτη της!

Κοιτώντας εδώ και κει, πέρασε η ώρα χωρίς να το καταλάβουν. Πλησίασαν το μυστηριώδες κτίριο με τις

τέσσερις πόρτες. Ποια να διαλέξουν; Κοιτάχθηκαν και συμφώνησαν να μπου από αυτή που βλέπει στην Ανατολή.

Αντίθετα με ό,τι περίμεναν, κανείς δεν τους έδωσε ιδιαίτερη σημασία. Δρασκέλισαν βιαστικά τη μεγάλη πόρτα και βρέθηκαν μέσα. Έμοιαζαν να μπήκαν σε παραμύδι και μάλιστα χωρίς να πουν λόγια μαχικά («σουσάμι άνοιξε» και άλλα παρόμοια!). Αντίκρισαν κυράδες με ακριβά φορέματα, διαμαντικά και μαρχαριτάρια. Χριστιανές, Τουρκάλες, Αρμένισσες, Εβραίες. Πήχαιναν και έρχονταν, διάλεχαν, μάλωναν, αγόραζαν. Έμποροι σοβαροί, με μεγάλα

μαντήλια τυλιγμένα χύρω από τα κεφάλια τους, ξετύλιχαν υφάσματα πολύχρωμα, χρυσοκέντητα, φερμένα από τη Βενετιά, τη Δαμασκό, την Πόλη. Μεταξωτά απαλά σαν τον αέρα, που γλιστρούν στα χέρια σου και ούτε να τα πιάσεις δεν μπορείς. Βελούδα που σε χαϊδεύουν σαν τα κοιτάξεις μόνο. Δίπλα στ' ακριβά υφάσματα υπήρχαν σεντουκάκια με χρυσαφικά. Κοσμήματα σαν αυτά που φορούσε, η Εμινέ, η κόρη του Μεχμέτ, στο χάμο της. Σκουλαρίκια με διαμαντόπετρες, βραχιόλια με κοράλλια, καρφίτσες με ρουμπίνια και σμαράγδια για το φρεσάκι... Απόμειναν να

κοιτάζουν σαν υπνωτισμένες από μάγο χητευτή!

Η Ζάιντα τράβηξε το μαγικό της φίλης της. - «Ξύπνα και δεσ εκεί.» Ένας αυστηρός κύριος φώναζε δυνατά μπροστά από έναν πά-

γκο με χρυσά φλουριά. Η Ζάιντα εξήγησε πως ο έμπορος που πουλούσε το χρυσάφι ήταν απατεώνας. Το είχε νοθεύσει με άλλο μέταλλο και τα φλουριά του ήταν κάλπικα. Τώρα όμως θα φάει ένα μεγάλο πρόστιμο και ποιος ξέρει τι άλλο!»

Σε μία χωνιά, καλοντυμένοι έμποροι συζητούσαν καπνίζοντας με τις μακριές τους πίπες. Η Ζάιντα κρυφακούει. «Λένε για το καραβάνι που θα στείλουν στην Κωνσταντινούπολη να πάει νήματα, να φέρει χαλιά και χουναρικά. Μάλλον διαφωνούν για τις τιμές αλλά τι μας νοιάζει εμάς;»

Ξαφνικά η Ζάιντα ένιωσε ένα απειλητικό τράβηγμα στη μακριά χυαλιστερή κοτσίδα της. Αμάν, ο θεός της ο Αλή.

- "Λοιπόν Ζάιντα, τι αγόρασες;" Τη ρώτησε αυστηρά, λοξοκοιτώντας και τη Διαμαντίνα που είχε κοκκαλώσει.

- "Καλημέρα μπαρμπούλη. Εσύ τι γωνίζεις;" ρώτησε η Ζάιντα, όσο πιο γύχραιμα μπορούσε.

- "Ψωνίζω; Όχι βέβαια! Φεύγω αύριο για ταξίδι μακρινό και αφήνω εδώ, στο μπεζεστένι, όλους του κόπους μου. Να το πουγκάκι μου.

θα το φυλάξουν μέχρι να χυρίσω. Και τώρα άιντε στα σπίτια σας!". Είπε και έφυγε βιαστικός.

Όπως ήταν φυσικό, δεν άκουσαν τη συμβουλή του Αλή και συνέχισαν να απολαμβάνουν το πολύβουο πηχαινέλα των ανθρώπων και τις λαμπερέςπραμάτειες.

Η Διαμαντίνα παρακολουθούσε με θαυμασμό ένα

χαμάλη. Πώς κατάφερε να κουβαλά τόσα πράγματα στην πλάτη του και να περπατά, έτσι, σταθερά!

- "Στ' αλήθεια, παράξενα πράγματα συμβαίνουν εδώ. Δεν είναι φυλακή. Ούτε βέβαια πανδοχείο καλή μου Ζάιντα. Είναι μια θαυμάσια αγορά. Πού ξέρεις; Αν είμαστε τυχερές, μπορεί ν' ανακαλύψουμε το μαγικό λυχνάρι για να μείνουμε πάντοτε φίλες! Τι λες, γάχνουμε;»

Μπεζεστένι

Το μπεζεστένι είναι μια κλειστή και σκεπαστή αγορά. Η λέξη μπεζεστένι προέρχεται από την περσική λέξη **bez** που σημαίνει βαμβακερό ή λινό ύφασμα - **bezzaz** είναι ο έμπορος υφασμάτων. Μπεζεστένι λεγόταν αρχικά η αγορά των υφασμάτων.

Το κτίριο

Το κτίριο που στεγάζει ένα μπεζεστένι έχει κάτοψη σε σχήμα ορθογώνιο και σπανιότερα τετράγωνο. Χτίζεται με φυσικές ακατέργαστες πέτρες και μερικές φορές ανάμεσά τους παρεμβάλλονται τούβλα. Η στέγη του καλύπτεται με θόλους που στρώνονται με φύλλα από μόλυβδο για να προφυλάσσεται από τις βροχές.

Τα μπεζεστένια χτίζονταν στις μεγάλες εμπορικές πόλεις στην περίοδο ακμής της οθωμανικής αυτοκρατορίας (15ος-17ος αιώνας).

Μαθαίνω για το μπεζεστένι

- Το μπεζεστένι είναι μια αγορά

Μέσα στο μπεζεστένι φυλάσσονται με ασφάλεια και πωλούνται πολύτιμα εισαχόμενα ή ντόπια εμπορεύματα, κυρίως υφάσματα, αλλά και μέταλλα, ασήμι, χρυσός, πολύτιμες πέτρες και κοσμήματα.

- Το μπεζεστένι είναι μια τράπεζα με θησαυροφυλάκιο

Στο μπεζεστένι φυλάσσονται

καταθέσεις, κοσμήματα, έσοδα από κοινωφελή ιδρύματα, σημαντικά έγγραφα, περιουσίες και κληρονομίες πολιτών.

- Το μπεζεστένι είναι εμπορικό, οικονομικό κέντρο και «χρηματιστήριο»

Οι έμποροι οργανώνουν το εμπόριο με τα караβάνια και αποφασίζουν τις επενδύσεις τους.

Είναι χώρος δημόσιων και άλλων σημαντικών συναλλαγών, όπου μάλιστα παρακολουθείται η ιστορία του οθωμανικού με τα ξένα νομίσματα.

- Το μπεζεστένι είναι κέντρο εμπορικού ελέγχου

Υπεύθυνοι υπάλληλοι ελέγχουν τη γνησιότητα των κραμάτων των πολύτιμων μετάλλων που χρησιμοποιούν οι κοσμηματοπώλες, καθώς και τη γνησιότητα των πολύτιμων υφασμάτων.

Στο μπεζεστένι ερχάζονται:

- Οι έμποροι υφασμάτων, κοσμημάτων, που είναι πλούσιοι και έχουν μεγάλο κύρος.

- Οι ντελάληδες που είναι υπεύθυνοι για τη διατήρηση της τάξης στο μπεζεστένι.

- Οι νυχτοφύλακες που φρουρούν το μπεζεστένι και φροντίζουν να μη μείνει κανείς μέσα στο κτίριο τη νύχτα. Λέγονται και πασβάντηδες.

- Οι χαμάληδες που φροντίζουν για τη μεταφορά των εμπορευμάτων και την προφύλαξή τους σε περίπτωση πυρκαχιάς.

- Ο κεχαγιάς σε κάθε μπεζεστένι ήταν ο υπεύθυνος για όλους του υπάλληλους του κτιρίου αλλά και αντιπρόσωπος των εμπόρων.

Και άλλες πληροφορίες για τα μπεζεστένια...

- Τα μπεζεστένια χτίζονταν από σουλτάνους, πασάδες, βεζύρηδες και άλλους ανώτερους αξιωματούχους της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ήταν βακουφικά κτίσματα και αποτελούσαν σημαντικές πηγές για την ενίσχυση θρησκευτικών και κοινωφελών ιδρυμάτων!

• Μπεζεστένια στην Ελλάδα υπάρχουν στη Θεσσαλονίκη και τις Σέρρες.

Το μπεζεστένι της Λάρισας

Πού βρίσκεται;

Το μπεζεστένι της Λάρισας είναι ένα από τα λίγα μνημεία οθωμανικής αρχιτεκτονικής που διατηρούνται στον ελληνικό χώρο.

Το μπεζεστένι βρίσκεται στο λόφο, πάνω από τις όχθες του ποταμού Πηνειού, όπου κατά την αρχαιότητα βρισκόταν η Ακρόπολη της Λάρισας, περιοχή που σήμερα ονομάζουμε «Φρούριο». Κατά την περίοδο του Μεσαίωνα, η βυζαντινή πόλη βρισκόταν στην ίδια θέση, όπου άλλωστε χτίστηκε και ο μητροπολιτικός ναός του Αγίου Αχιλλίου, προστάτη της Λάρισας. Ο χώρος ήταν το εμπορικό κέντρο της πόλης κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Παρατηρώ και φαντάζομαι

Πλησιάζοντας το μπεζεστένι, βλέπουμε εξωτερικά ότι είναι ένα μεγάλο ορθογώνιο κτίριο, χτισμένο με πέτρες και πλινθιά. Έχει διαστάσεις 30,15 μ. μήκος και

20,20 μ. πλάτος και προσανατολισμό ανατολή - δύση. Στο κέντρο κάθε πλευράς υπάρχει μια είσοδος που οδηγεί στο εσωτερικό του κτιρίου. Σήμερα διατηρείται η νότια είσοδος, ενώ οι άλλες έχουν κτιστεί.

Στη βόρεια πλευρά υπάρχει μία στενή είσοδος με πόρτα επενδυμένη με σίδηρο που οδηγεί σε μικρό δωμάτιο, το οποίο δεν επικοινωνεί με τον κύριο χώρο. Πιθανότατα, πρόκειται για το θησαυροφυλάκιο της πόλης, όπου φυλλάσσονταν τα αρχεία και άλλα πολύτιμα έγχραφα. Στις άλλες πλευρές του κτιρίου υπήρχαν εξωτερικά θολοσκέπαστα μαχαζιά.

Ο μεγάλος εσωτερικός χώρος (μήκος 17 μ., πλάτος 27 μ.), που ορίζουν οι εξωτερικοί τοίχοι του κτιρίου, καλυπτόταν με έξι θόλους. Οι θόλοι ήταν χτισμένοι με πλινθιά και στηρίζονταν με διπλά τόξα σε δύο μεγάλους κτιστούς πεσσούς. Εξωτερικά καλύπτονταν με φύλλα μολύβδου για να αντέχουν στην υγρασία.

Πότε χτίστηκε;

Τα χαρακτηριστικά του κτιρίου, τα υλικά και ο τρόπος που χτίστηκε, τα διακοσμητικά στοιχεία, καθώς και ιστορικά δεδομένα, επιτρέπουν να χρονολογήσουμε το μπεζεστένι της Λάρισας στις δύο τελευταίες δεκαετίες του 15ου αιώνα.

Πώς είναι σήμερα;

Μέσα στο 19ο αι., το μπεζεστένι σταμάτησε να λειτουργεί ως αγορά, εγκαταλείφθηκε και άρχισε η σταδιακή καταστροφή του. Οι θόλοι του κατέρρευσαν και το εσωτερικό του επιχωματώθηκε. Στη σημερινή του κατάσταση, το κτίριο χρησιμοποιείται από την 7η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων ως χώρος αποθήκευσης.

Το μπεζεστένι περιγράφει έναν Τούρκο ταξιδιώτη, ο Εβλιχιά Τσελεμπί, στα 1668

«Στην πόλη υπάρχουν ακριβώς 880 μαχαζιά κι ερχαστήρια. Βρίσκει, κανένας, κάθε λοχής επαγγελματίες. Στην καρδιά της πολιτείας, μέσα στην αγορά και στο παζάρι, βρίσκεται

ένα μπεζεστένι, ίδιο φρούριο, με πετρόχτιστο θόλο και τέσσερις σιδερένιες πόρτες, που λες κι είναι το καταφύγιο της πόλης και τ' άπαρτο κάστρο της. Εκεί μέσα υπάρχουν πλούσιοι έμποροι που πουλάνε πολύτιμα πράγματα. Υπάρχουνε ακόμα, 21 εμπορικά μαχαζιά. Όλα τους σκεπασμένα με κεραμίδια...

Σαν κοντεύει να νυχτώσει κρούνε τα τύμπανα μέσα στην πόλη κι οι φύλακες, μαζί με τους αρματολούς, σφραλύνε όλες τούτες τις πόρτες και αρχινάνε τη φύλαξή τους. Τα μαχαζιά βρίσκονται σε ένα μέρος χύρω από το μπεζεστένι, κι είναι μια αγορά και

παζάρι πιο σίγουρο και από κάστρο, μεπραμάτιες που αξίζουνε χιλιάδες φορές πιότερο από το θησαυρό της Αιγύπτου».

Λάρισα, μια πόλη εμπορική

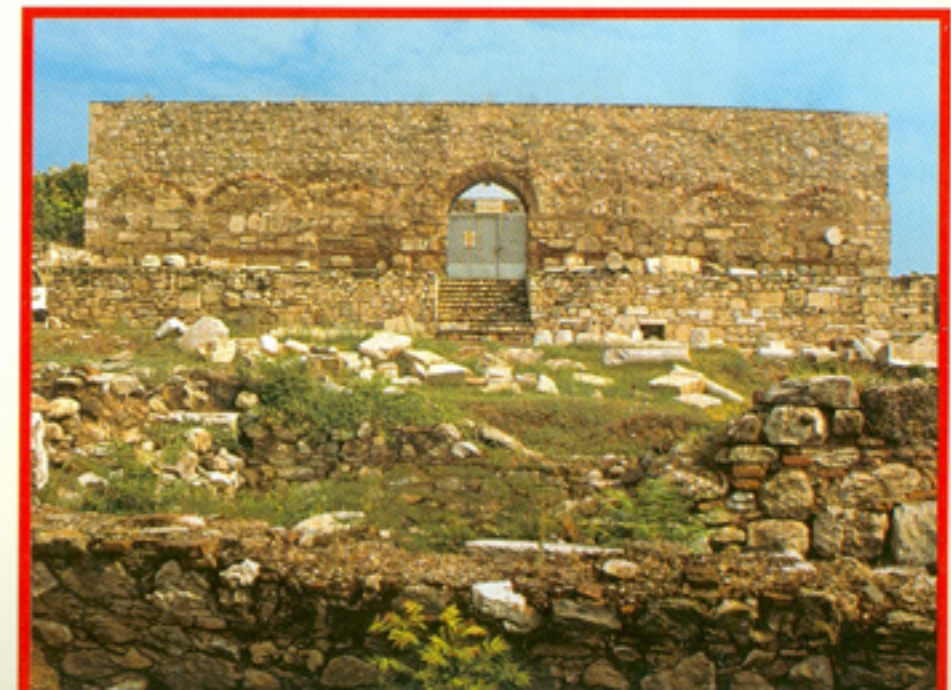
Η Λάρισα, στο σταυροδρόμι των μεγάλων χερσαίων δρόμων στον ηπειρωτικό ελληνικό χώρο, αποκτά χρήγορα τη φουσιοχλωμία εμπορικής πόλης. Μετά την οριστική κατάκτησή της από τους Οθωμανούς το 1423, χρήγορα, υπακούοντας στις νέες συνθήκες, αναπτύσσεται σε σπουδαίο εμπορικό κέντρο. Ήδη από τα μέσα του 15ου αιώνα, στην πόλη λειτουργούν πολλά καταστήματα και εργαστήρια (σαπουνοποιεία, κρεοπωλεία, μαχεριά, αρτοποιεία, βυρσοδευεία, υποδηματοποιεία κ.ά.).

Σταδιακά, από τις αρχές του 17ου αιώνα, ακμάζουν στη Θεσσαλία σπουδαίες βιοτεχνίες (υφαντουργίες, νηματουργίες, εργαστήρια βαφής, βυρσοδευείας), ενώ πλούσια είναι και η παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων. Το εμπόριο έρχεται στα χέρια των Ελλήνων, των Λαρισαίων, που αποκτούν πλούτο, παιδεία και ευημερία. Η Λάρισα στο διάστημα αυτό διαμορφώνει την εμπορική της φουσιοχλωμία, όπου το ελληνικό στοιχείο συνυπάρχει με το οθωμανικό.

Το εμπορικό κέντρο, που κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας είναι συγκεντρωμένο στο λόφο του «Φρουρίου» χύρω από το Μπεζεστένι, αρχίζει να επεκτείνεται προς το κέντρο της πόλης, στη νότια πλευρά του λόφου. Ένα κομμάτι της αγοράς αποτελεί το **Ξυλοπάζαρο**. Καταστήματα με ίδια εμπορεύματα βρίσκονται συγκεντρωμένα σε ένα δρόμο συνήθως, όπως τα καζαντζήδικα στη σημερινή οδό Ανδρούτσου, που πωλούσαν χάλκινα είδη (τηχάνια, κατσαρόλες, καζάνια κ.λπ.).

Στη Λάρισα υπάρχουν από τα τέλη του 19ου αιώνα καταστήματα που εμπορεύονται εισαχόμενα ευρωπαϊκά προϊόντα και είδη πολυτελείας (κρύσταλλα, πορσελάνες κ.λπ.) και βρίσκονταν στο νεότερο εμπορικό τμήμα της πόλης, στη σημερινή οδό Βενιζέλου. Μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα συνυπάρχουν τα καταστήματα που πωλούν είδη παραδοσιακά, όπως είναι τα τσαρουχάδικα, με τα καταστήματα ευρωπαϊκών ειδών.

Από τα τέλη του 19ου αιώνα, κάθε Σεπτέμβριο, γίνεται το ετήσιο παζάρι της Λάρισας, στην αριστερή όχθη του Πηνειού, όπου διατηρείται μέχρι τη δεκαετία του 1980. Το πα-

ζάρι συγκεντρώνειπραματευτές και εμπόρους από τη Θεσσαλία, την Ήπειρο, τη Μακεδονία, που πουλούν υφάσματα, μαλλιά, ξυλόγλυπτα, κοσμήματα, είδη για το σπίτι κ.ά.

Για τους ταξιδιώτες και τους εμπόρους που φέρνουν από μέρη μακρινά είδη πολυτελείας, χουναρικά, υφάσματα, κοσμήματα και άλλα, υπάρχουν στην πόλη πολλά πανδοχεία, τα χάνια. Εκεί οι ταξιδιώτες βρίσκουν κατάλυμα, φαγητό, νερό, σταυλίζουν και ταΐζουν τα ζώα. Κοντά στα χάνια λειτουργούν ερχαστήρια (πεταλωτές, καροποιοί κ.ά.) για τις επιδιορθώσεις των μέσων μεταφοράς της εποχής.

Η περιοχή γύρω από το Μπεζεστένι προς το τέλος του 19ου αι. χάνει την εμπορική σημασία της. Οι δύο εβδομαδιαίες αγορές, τις μέρες Κυριακή και Τετάρτη που συγκεντρώνουν τα αγαθά της εύφορης θεσσαλικής γης (κηπευτικά, φρούτα, λάδι, δημητριακά κ.ά), συνεχίζουν να γίνονται στον ίδιο χώρο. Μέχρι τη δεκαετία του 1950, συχνά, η αγοραπωλησία μπορεί να πραγματοποιείται και ανταλλακτικά, χωρίς χρήματα, προϊόν με προϊόν.

Σήμερα, στην εποχή των πιστωτικών καρτών, των συναλλαγών από απόσταση και του Διαδικτύου, η Λάρισα διατηρεί το χαρακτήρα της ακμαίας εμπορικής πόλης, που απολαμβάνει την ευημερία της.

Πληροφορίες - Δηλώσεις
Συμμετοχής: τηλ. 239 446

Τμήμα Εκπαιδευτικών
Προγραμμάτων Λαο-
γραφικού Ιστορικού
Μουσείου Λάρισας